

[Undervisningsministeren]

situation og får afgjort her i dag, hvad den videre procedure skal være. Det synes jeg er helt i orden; så behøver vi ikke at diskutere det mere.

Selvfølgelig har regeringen gjort nogle forberedelser. Vi er langt fremme med forberedelserne, men vi er ikke færdige endnu. Vi skal nok blive færdige. Vi når det hele – bare rolig!

(Kort bemærkning).

Elisabeth Bruun Olesen (VS):

Nu hører vi, at der er truffet forberedelser. Debatten har ellers handlet om, at ministeren har sagt, at vi befandt os i en præhøringsfase, og at den skitse, der var fremlagt, var et ufærdigt stykke papir. Så kunne jeg godt have tænkt mig, at man i stedet for i debatten havde kunnet debattere det, man havde forberedt; det havde været en mere reel debat.

Vi mener, det er nødvendigt at stemme imod. Vi mener, at ministeren har sagt, at han, hvad enten dette dagsordensforslag bliver vedtaget eller ej, selvfølgelig ikke ændrer gymnasiet, uden at det kommer i folketinget.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslag om motiveret dagsorden af Ole Vig Jensen (RV) (se foran) vedtoges med 50 stemmer (KF, V, RV, CD, KrF og FP) mod 5 (VS); 38 (S og SF) stemte hverken for eller imod.

Hermed var følgende forslag bortfaldet:

Forslag om motiveret dagsorden af Riishøj (SF) (se foran).

Forslag om motiveret dagsorden af Korne-liusen (S) (se foran).

Hermed sluttede forespørgslen.

Den næste sag på dagsordenen var:

5) Første behandling af lovforslag nr. L 47:

Forslag til lov om ændring af lov om styrelsen af kommunernes skolevæsen og af virksomhed efter lov om fritidsundervisning m.v. (Bortfald af undervisningsministeriets og amts-

rådernes godkendelsesbeføjelser, forenkling af klageregler, styrkelse af skolenævn m.v.).
(Fremsat 23/10 85).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

J. K. Hansen (S):

De mange ændringer af skolestyrelsesloven, som er foreslået i lovforslag nr. L 47, egner sig vel bedst til en behandling i uddannelsesudvalget.

I socialdemokratiet er vi stemt for forenkling, især hvis der fortsat er sikret en rimelig ensartethed og uligheden ikke derved fremmes.

Der er en række af de 35 ændringer, som vi vil se positivt på, medens vi vil være kritiske over for andre.

Min partifælle fru Jytte Andersen vil i et senere indlæg tage sig af ændringerne vedrørende fritidsundervisning, og jeg skal derfor alene omtale de ændringer, der berører folkeskolen.

Vi vil være positive over for forslaget om skolebyggesager, ligesom vi naturligvis støtter ændringerne om at få bragt valgreglerne til skolenævnet i overensstemmelse med den kommunale valglov.

Vi kan ligeledes støtte de forslag, der vedrører en styrkelse af skolenævnene, og vi hilser med tilfredshed, at undervisningsministeren nu får bemyndigelse til at fastsætte en dato for afholdelse af afstemningsvalg til skolenævn, således at disse valg kan komme til at foregå på én og samme dag over hele landet. Vi havde gerne set, at det kunne lade sig gøre allerede ved det førstkommende skolenævnvalg, men også her har vi bemærket, at ministeren vil henstille, at det kommer til at foregå inden for samme uge.

Så har jeg mærket mig, at forslaget ikke indeholder noget om elevdemokrati i folkeskolen, men at ministeren i sin fremsættelsestale siger, at han i forbindelse med lovforslagets behandling vil fremsætte et ændringsforslag til skolestyrelseslovens § 80 B, som tager sigte på at styrke elevindflydelsen i skolerne. Det er en lidt speciel fremgangsmåde, synes jeg. Det er, som om undervisningsministeren er lige ved at komme på kant med grundlovens § 41, der jo siger, at et forslag skal have tre behandlinger i folketinget: en første, en

[J. K. Hansen]

anden og en tredje behandling. Med den fremgangsmåde, ministeren har valgt, ser det ud til, at forslaget om elevdemokrati kun får to behandlinger.

Men vi vil gerne hjælpe ministeren med at forhindre ham i at komme i clinch med grundloven, idet vi allerede i dag har fremsat vores forslag til folketingsbeslutning om reelt elevdemokrati i folkeskolen. Det er en gennemsættelse fra sidste samling, hvor vi ikke nåede at få vort forslag behandlet færdigt. Dette forslag kan vi så tage op nu.

Som sagt er vi positive over for en del af forslagene og er kritiske over for andre, men det vender vi tilbage til under behandlingen i folketingets uddannelsesudvalg.

Kirkegaard (KF):

En gennemførelse af dette lovforslag vil medføre en række ændringer i skolestyrelsesloven, men det ville være en overdrivelse at hævde, at ændringerne har nogen stor rækkevidde. Blandt forslagens mange elementer vil jeg især fremhæve, at der bliver tale om en forenkling. Det sker bl.a. ved, at man begrænser antallet af ankeinstanser, og ved, at amtsrådet ikke længere skal føre tilsyn med, at gældende bestemmelser overholdes. Dette bliver overladt til primærkommunerne, og det er et ansvar, som kommunerne sagtens kan leve op til. Der er ligeledes tale om en decentralisering, og det er vi godt tilfredse med.

Endvidere sker der på et enkelt område en styrkelse af skolenævnene; omfanget er beskeden, men der er tale om en styrkelse, og det er også tiltrængt.

Vi har også glædet os over, at der nu bliver mulighed for fastsættelse af en fælles dato for skolenævnvalg; vi kan desværre ikke nå det ved det første valg her til foråret, men bedre sent end aldrig.

Desuden har vi bemærket, at skolekommissionen fremover vil få pligt til at indhente udtalelse fra fritidsnævnet om bestemmelser vedrørende elevens undervisning i fritiden og skolefritidsordningen. Vi vil stærkt anbefale, at man i kommunerne, når man fastlægger disse ordninger, tager højde for, at de frivillige børne- og ungdomsorganisationer fortsat og helst i forøget omfang får lejlighed til at komme med deres tilbud til børnene, og en sådan høring hos fritidsnævnet vil kunne

medvirke til, at dette sker fyldest. Måske skulle man endda i endnu højere grad bringe fritidsnævnet ind i dette spørgsmål, f.eks. ved tildeling af lokaler til disse frivillige børne- og ungdomsorganisationer.

Det konservative folkeparti kan støtte dette forslag.

Helge Sander (V):

Under den forrige sag på dagsordenen blev der talt om, at der ikke var nogen revolution. Også i denne sag kan man roligt sige, at der ikke er noget revolutionerende. Men der er dog nogle tendenser, som vi er vældig tilfredse med i venstre. Det gælder som allerede nævnt af den konservative ordfører den forenkling, som sker med dette lovforslag, og ophævelsen af nogle af de ting, der ikke længere har nogen praktisk betydning. Der er ikke tvivl om, at det vil skabe lettelse ude i primærkommunerne, og det er selvfølgelig særdeles tilfredsstillende, men i det hele taget er dette, at der kommer mere nærhed over det, at beslutningerne flyttes ud, noget, der selvfølgelig tiltaler os inden for venstre særdeles meget.

I bemærkningerne til lovforslaget tør ministeren ikke komme nærmere ind på de økonomiske konsekvenser, men vi kan roligt fastslå, at uanset om de er store eller små, er lovforslag af denne art noget, som lyder godt i vore ører; de betyder, at vi får beslutningerne derud, hvor de skal træffes.

Der er to punkter, jeg lige vil nævne, og det er med hensyn til elevindflydelsen og skolenævnene. Vi er vældig tilfredse med, at man nu ikke alene har ret til at oprette disse elevråd, men at der nu også er en pligt til at bistå eleverne med at få disse ting op at stå. Endelig får skolenævnene yderligere kompetence, og det er nok et af de områder, som vi primært tænker på, når vi synes, at forslaget ikke er særlig vidtgående. Netop i øjeblikket, hvor vi taler så meget om frikommuner, kunne man måske appellere til, at endnu flere kommuner udnyttede muligheden inden for skoleområdet. Vi er selvfølgelig vidende om, at netop det, at skolenævnene får en større del af ansvaret i forhold til skolekommissionerne, er noget, frikommunerne i allerhøjeste grad har slået på, men vi ser meget gerne, at det sker i endnu større udstrækning, primært for at styrke skolenævnene.

Hanne Thanning Jacobsen (SF):

De mange ændringer i dette lovforslag tilsiger, som den socialdemokratiske ordfører også sagde, et meget grundigt udvalgsarbejde, som SF gerne ville være med til. Vi ser frem til høringssvarene fra organisationer, kommuner og amter, for der er mange punkter, som forekommer umiddelbart rimelige, men også andre, som vi er meget betænkelige ved, og som vi gerne vil høre de forskelliges udtalelser om.

De mere rimelige punkter finder vi er forslag som, at lærere på mere end én skole skal have fastslået, på hvilken skole man deltager i lærerrådsarbejdet; det bliver umuligt for mange af f.eks. børnehaveklasselederne at skulle passe lærerrådsarbejdet to steder, så det finder vi er helt i orden.

Vi synes også, det er rigtigt at opprioritere interessen for skolenævnvalget ved at afholde en fælles valgdag, og jeg kan se af det cirkulære, ministeren har udsendt den 3. oktober i år, at ministeren allerede har lagt op til, at det kommende skolenævnvalg i 1986 afholdes i uge 10, så ministeren er i hvert fald parat til at gå ind i dette her.

Der er et lille problem i den forbindelse, som jeg gerne vil rejse allerede nu, nemlig problemet med hensyn til åbningstiderne på afstemningsstederne ved skolenævnvalget. Det er sådan, at skifteholdsarbejdere mange steder ikke er i stand til at deltage i afstemningen, og det finder jeg er forkert. Jeg vil også gerne spørge ministeren, om der har været tale om brevafstemning. Jeg synes, det er vigtigt, at f. eks. også søfarende forældre kan tage del i disse demokratiske valg.

Ellers vil jeg sige, at vi i SF også synes, det er i orden, at kommunerne selv får ansvaret for byggesagerne, men det er vigtigt, at de regler, der fastsættes om brugernes indflydelse, altså repræsentanter for elever, lærere, forældre og repræsentanter for fritidsundervisningen og ungdomsorganisationerne, virkelig sikres en reel indsigt og indflydelse. Det er vigtigt, fordi der i de seneste år f. eks. på skolerne har været mange problemer i forbindelse med indeklimaet, og derfor gør det mig en smule betænkelig, at der i lovforslaget står, at ministeren »kan fastsætte regler«. Jeg havde gerne set, der stod, at ministeren »fastsætter regler«, som rummer nogle minimumskrav til bygningerne.

Amtets tilsyn bliver efter forslaget afløst af en vejledende funktion, og det kan være udmærket at forenkle ankesystemet, men jeg tror, man kan forudse problemer, når den vejledende instans samtidig bliver den endelige ankeinstans, og det spørgsmål håber jeg vi vender tilbage til i uddannelsesudvalget.

Jeg tror også, at man af pædagogiske og andre grunde må være betænkelig ved, at § 35 ophæves. Det, at kommunerne engang hvert femte år bliver tvunget til at fordybe sig og at have en pædagogisk debat med hinanden, sker ikke nu lovmæssigt, og det er måske nok noget betænkeligt.

Jeg ser også lidt med beklagelse på, at § 48 og den gamle § 81 bliver ophævet, de paragraffer, der omhandler tilskud til foranstaltninger til fremme af skolevæsenet osv. Det har i mange amter været det sted, man kunne hente penge til kurser for skolenævnmedlemmer m.v., og det har været en vigtig konto at have.

Det næste, jeg vil omtale, er paragraffen om skolenævnet. Der må ikke herske tvivl om, at SF synes, det er meget vigtigt, at skolenævnenes indflydelse bliver opprioriteret, og at det er vigtigt, at de får flere beføjelser, men jeg tror ikke, at de enkelte skolenævnmedlemmer og de enkelte skolenævn ønsker den rolle, ministeren, så vidt jeg kan se, tiltænker dem med denne paragraf. Jeg ser, at det nemt kan skabe konfrontation fremfor det samarbejde mellem elever, lærere og forældre, som må være målet med en god lovgivning, og derfor er jeg meget betænkelig ved den måde, den paragraf er formuleret på.

Endelig ser jeg frem til, at ministerens meget brede penselstrøg, når det gælder elevrådsarbejdet, kommer op i en bredere sammenhæng, og jeg glæder mig til at gense forslaget om reelt elevdemokrati.

Ole Vig Jensen (RV):

Det radikale venstre kan i princippet støtte det foreliggende lovforslag om ændring af lov om styrelsen af kommunernes skolevæsen og af virksomhed efter lov om fritidsundervisning. Den forenkling og sanering af en række bestemmelser, der er lagt op til her, mener jeg er i overensstemmelse med et ofte udtrykt ønske. Vi er tilhængere af, at det her præciseres, som tidligere aftalt også her i fol-

[Ole Vig Jensen]

ketinget, at fritidsnævnet inddrages i forbindelse med folkeskolens fritidsvirksomhed, herunder skolefritidsordningerne. Vi er tilfredse med, at det også her præciseres, at elevrådsarbejdet skal styrkes.

Når det gælder denne forenkling af anke-mulighederne, er der meget, der taler for, at vi går den vej. Om der netop er fundet den helt rigtige balance, vil jeg ikke tage stilling til nu; det er nogle af de ting, som vi vil se nærmere på i udvalget.

Bente Juncker (CD):

Centrum-demokraterne kan tilslutte sig de ændringer af skolestyrelsesloven, som ministeren foreslår. Det drejer sig hovedsagelig om nogle forenklinger af godkendelsesprocedure og klageadgang, som CD er enig i. Den styrkelse af skolenævnene, som forslaget også har med, kan næsten ses som en forlængelse af den kompetence, nævnene har i forvejen med hensyn til godkendelse af undervisningsmidler, og vi mener derfor i CD, at den nye bestemmelse er naturlig.

Jeg deler ikke venstres glæde over frikommuneforsøgene. Dem bryder vi os ikke om i CD, specielt ikke den del, der vedrører folkeskolen. Vi ønsker ikke en svækkelse af skolekommissionen, som der er lagt op til i disse frikommuneforsøg.

Det bebudede forslag om elevråd vil CD tage stilling til, når det endelige forslag foreligger.

Jytte Andersen (S):

Som tidligere sagt skal jeg koncentrere mig om de ændringer, der er stillet på fritidslovsområdet. Den ændring, der går ud på, at kommunalbestyrelserne får kompetencen angående interessegrupperne, vil vi gerne medvirke til, men vi lægger vægt på, at det sker efter samme regelsæt, som da amterne havde kompetencen. Vi deler selvfølgelig også den opfattelse, som hr. Kirkegaard gav udtryk for: er det muligt at forbedre interessegruppernes lokalefaciliteter, synes vi, det ville være en god idé.

Forslaget om, at amternes tilsynspligt ændres til en mulighed for vejledning, finder vi faktisk ikke er så hensigtsmæssigt. Vi har den opfattelse, at netop tilsynspligten giver oplysningsforbundene en vis ensartethed i administrationen. Det, at der er tilsynspligt, giver

mulighed for nogle retningslinjer, som oplysningsforbundene, der jo i det daglige administrerer dette, kan rette sig efter. Derfor er vi ikke umiddelbart tilhængere af, at tilsynspligten ændres til et tilbud om vejledning.

I det lovforslag, der var ude til høring, lagde ministeren op til en ændring for så vidt angår godkendelse af ledere og lærere, og jeg kan se af forslaget, at det er tilbage i sin oprindelige form. Det kan jeg kun tilslutte mig.

Jeg vil gerne spørge ministeren, da de fire oplysningsforbund har stillet et forslag om en ændring, som kunne være en administrativ forenkling, om man ikke kunne overveje, at kompetencen for ansættelse af ledere og lærere for de landsdækkende oplysningsforbund lægges i oplysningsforbundene, som jo også har den økonomiske kompetence. Der har været overvejelser om nogle omlægninger af det. Hvorfor så ikke tage oplysningsforbundenes forslag, som jeg synes er rimeligt og godt og også er lidt i tråd med det, ministeren selv tænker sig i hvert fald på nogle områder, nemlig forenkling?

Når det drejer sig om klageinstansen, deler vi den bekymring, som SF gav udtryk for, nemlig at det faktisk ikke er rimeligt, at man kun har én klageinstans, når denne klageinstans også på nogle områder er den afgørende instans. Derfor lægger jeg vægt på, at vi i udvalget får uddybet, hvad det er for nogle undtagelsesbestemmelser ud over dem, der tales om i bemærkningerne, som ministeren tænker på. Umiddelbart kan vi altså ikke medvirke til denne ændring.

Vi kan heller ikke umiddelbart medvirke til den ændring, der drejer sig om en bemyndigelse til direktoraterne. Når der på den ene side sker et skred i forhold til ensartetheden og i forhold til det offentliges indsigt, synes vi, det er vigtigt, at man ikke samtidig som minister fraskriver sig muligheden for at se systemet efter i krogene.

Når det positive og det negative er sagt, forekommer det os en lille smule ejendommeligt, at ministeren lægger op til ændringer på dette område, når der sidder et udvalg, som har til opgave at se på de ændringer, der skal ske af fritidsloven på længere sigt. Vi havde hellere været dette forslag forenden og ventet på et udspil fra Ole Vig Jensen-udvalget.

[Jytte Andersen]

Vi synes også, dette her er lidt farligt, når vi ved, at ministeren gerne vil forberede vejen til bloktilskud, og det er socialdemokratiet som bekendt ikke med på.

Pia Kjærsgaard (FP):

Undervisningsministerens ændringsforslag kan fremskridtspartiet gå positivt ind for. Der er nogle administrative ændringer, og bl.a. § 4, der ophæver bestemmelserne om skolebyggeprojekter, der skal forelægges amtsrådet til godkendelse, er helt i orden.

Fremskridtspartiet ser gerne, at man hastigere tager sagerne væk fra amtsrådene, der kun fungerer som en overadministration. Disse ting kan kommunerne udmærket klare alene.

Det ser også ud til at være den samme opblødning, der sker under § 34, hvor amterne gøres til rådgivningssteder med tilbud til kommunerne, som man kan tage imod eller lade være. Der er dog fortsat alt for mange ting, der lægges ud til amtsrådene, men de små skridt, der trækker i den anden retning, er positive.

Jeg vil ikke gå dybere ind i dette lovfor-slag, men blot give det fremskridtspartiets tilslutning.

Undervisningsministeren (Bertel Haarder):

Jeg vil gerne sige tak for den meget konstruktive og, jeg synes også meget positive modtagelse, forslaget har fået. Jeg forstår godt, at det ikke har vakt vilde protester, for forslaget er jo meget moderat. Det er små skridt, der tages. Vi er her nede i det danske nærdemokrati, jeg havde nær sagt græsrodsdemokrati, og dér skal vi være meget varsomme med, hvilke ændringer vi foretager. Det synes jeg også vi er i dette forslag, så hvis man overhovedet skal foretage forenklinger i dette meget indviklede system med alle disse instanser og alle disse klagemuligheder, kan man næsten ikke foreslå mindre, end vi her er kommet med.

Formålet er jo at opnå en vis forenkling; derfor foreslår vi at fjerne visse amtsgodkendelser, foreslår ændring af reglerne om udbygningsplaner, så man ikke er tvunget til disse regelmæssige papirdynger, som udbygningsforpligtelsen har ført til, og vi foreslår en vis begrænsning af klagebestemmelserne, men kun en meget beskeden begrænsning –

der er stadig væk mange instanser, man kan klage til – og så foreslår vi en vis uddelegering til direktoratet og en beskeden styrkelse af skolenævnet, især vedrørende fællesarrangementer på skolerne.

Til alt dette er der nu af ordførerne stillet en række gode spørgsmål, som jeg meget nødig vil prøve at besvare her på slap line. Til gengæld vil jeg love en særdeles grundig besvarelse af spørgsmålene i udvalget, ligesom jeg forventer en meget grundig behandling i det hele taget i udvalget. Jeg håber, man forstår, at jeg ikke her vil give svar på disse meget tekniske spørgsmål.

Jeg kan i lyset af den debat, vi lige har overstået, oplyse, at der forud for dette forslag er gået en særdeles grundig høring. Der har været både høringsfaser, præhøringsfaser og præ-præ-høringsfaser, og der er forsøgt taget hensyn til så mange fremførte argumenter som muligt. Når vi ikke har kunnet følge alle henstillinger, skyldes det som regel, at henstillingerne vedrørende de enkelte bestemmelser undertiden har været modstridende. I den situation har vi så måttet vælge og tage stilling, og dér har vi forsøgt at tage stilling til fordel for forenklingen. Men det vil alt sammen kunne uddybes nærmere i de svar, jeg vil give udvalget på de mange spørgsmål, der utvivlsomt kommer.

(Kort bemærkning).

Jytte Andersen (S):

Det er nu ikke helt rigtigt, hr. minister, at der er mange steder at klage. Nu er det ikke, fordi jeg vil argumentere for, at der skal være mange steder at klage, men der står faktisk i lovforslaget, at klager standser ved amtsrådet, og det synes vi ikke er rimeligt, for så kan man ikke klage til andre instanser end amtsrådet. Bliver man underkendt af amtsrådet, har man altså ikke mulighed for at gå til ministeren med en sag, og den mulighed synes vi faktisk er vigtig at fastholde. Der er ikke tale om, at vi vil have andre klageinstanser, og heller ikke tale om, at der er andre klageinstanser.

Jeg synes, ministeren godt kunne have svaret på det spørgsmål, som faktisk var mere politisk fra min side, nemlig om man kunne overveje den mulighed, som oplysningsforbundene selv lægger op til, at de landsdækkende oplysningsforbund selv kunne tage

[Jytte Andersen]

ikke alene det økonomiske ansvar, men også det administrative ansvar for personaleansættelse. Jeg synes, ministeren godt kunne give en fornemmelse af, hvilke overvejelser han har herom.

Undervisningsministeren (Bertel Haarder):

Jeg synes, det ville være urimeligt, hvis jeg her fra talerstolen afgjorde det sidste spørgsmål. Jeg vil meget gerne studere argumenter for og imod det og så give en vurdering til udvalget.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Povl Brøndsted):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til uddannelsesudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som

vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Meddelelser fra formanden:

Anden næstformand (Povl Brøndsted):

Der er ikke mere på dagsordenen.

Der er foretaget ændringer i følgende udvalg:

Kommunaludvalget (29/10 85):

Udtræder: Pernille Falcon (VS)

Ny stedf.: Lenger (VS)

Folketingets næste møde afholdes i morgen, onsdag den 30. oktober 1985, kl. 13.00.

Angående dagsordenen skal jeg henviser til den i salen opslåede dagsorden.

Mødet hævet kl. 16.11
